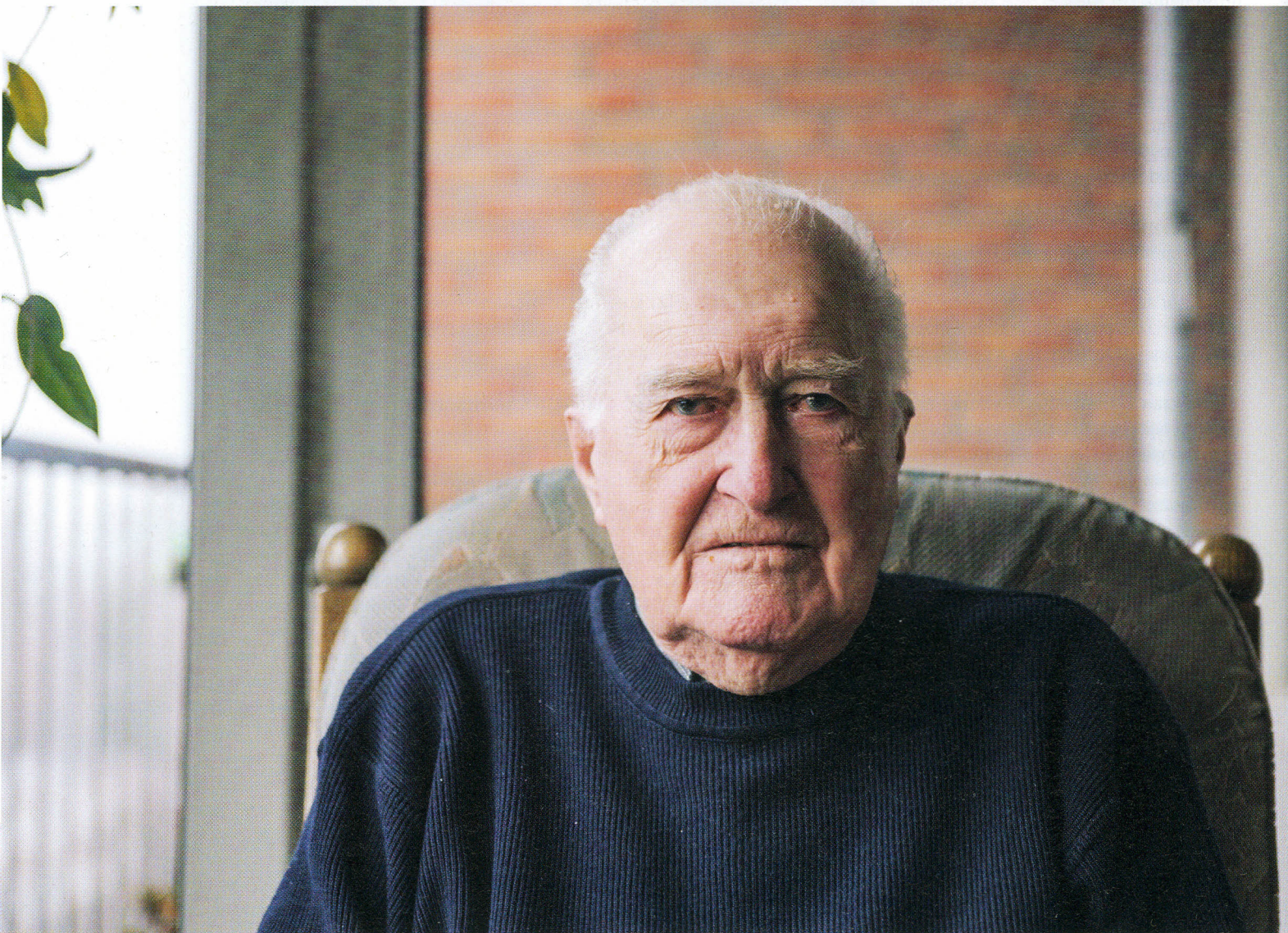

TWEEDE WERELDOORLOGVETERAAN OVER EXPLOSIE SPOORBRUG OP 10 MEI 1940:

‘Mensen die dit overleven, worden oud’

“Even later vond ik mezelf terug tussen de rails in het grind op de spoorbielzen en werd ik overeind geholpen. Hoe ik daar gekomen was, dat weet ik niet.” Aldus Cornelis Kooijman bijna 74 jaar na de explosie op 10 mei 1940. Op die ochtend werd de brug over de Maas bij Buggenum door de Nederlandse troepen opgeblazen voordat deze in handen van het Duitse overvalscommando zou vallen. De nu 95-jarige Kooijman diende als korporaal bij de politietroepen en zou samen met de mannen van het overvalscommando met de brug de lucht in vliegen en dit op wonderbaarlijke wijze overleven.

Tweede Wereldoorlogveteraan Cornelis Kooijman. Foto: Jan Peter Mulder

Door: Gielt Algra

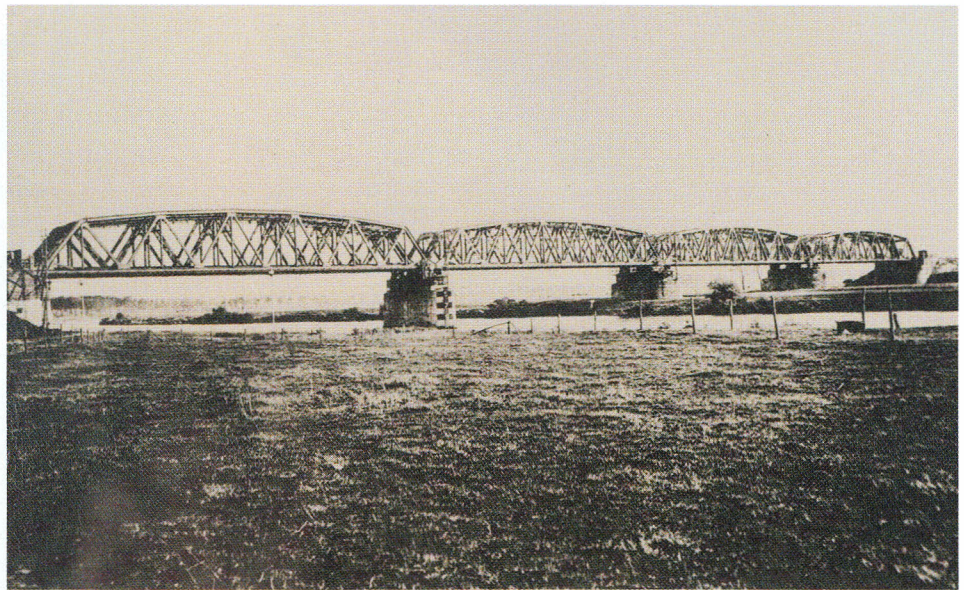
Kooijman werd geboren op Terschelling, maar groeide op in Rotterdam en voelde zich ook Rotterdammer. In maart 1938 werd hij opgeroepen voor zijn nummer. Hij werd opgeleid bij de infanterie in Ede en oefende zich onder meer in het bedienen van het zware machinegeweer. “Dat ging nog met zo’n karretje. Het had een driepoot en je kon erachter zitten”, vat Kooijman na al die jaren in een notendop de training met het zware machinegeweer samen. Toen hij in maart 1939 de dienst weer verlaten kon, zou dat voor korte duur zijn.

Mobilisatie

In september 1939 werd hij, net als tienduizenden andere Nederlandse mannen, gemobiliseerd. Hij solliciteerde toen naar een functie bij de militaire politie en kwam na een opleiding in Den Haag en Nieuwersluis als korporaal bij de politietroepen terecht. Een eenheid die onder meer werd ingezet voor de beveiliging van strategische objecten. Het was in deze hoedanigheid dat Kooijman in de winter van 1940 bij het detachement politietroepen bij de spoorbrug over de Maas bij het Limburgse Buggenum werd gestationeerd. Deze brug wilden de Duitsers, net als een aantal andere bruggen over de Maas, het Maas-Waalkanaal en de IJssel, onbeschadigd in handen krijgen, om zo snel door te kunnen stoten richting België en de Vesting Holland.

Vooralsnog beschrijft Kooijman deze periode aan de vooravond van het uitbreken van de vijandelijkheden als ‘een prachtig leven’ en gekshekend vertelt hij hoe ze als dienders van justitie geregeld een schepje kolen van de passerende treinen ‘leenden’ waardoor zij het in hun barakken op de westoever, langs het spoor, nooit koud hadden. Lachend stelt hij dat hij dat nu wel durft te vertellen: “Want dat is nu verjaard, ze pakken mij niet meer.”

Ze praatten eigenlijk niet veel over de toenemende spanning. Ze wandelden geregeld naar het dorp en hadden het er vaak over wanneer ze weer naar huis mochten met verlof.

Spoorbrug over de Maas bij het Limburgse Buggenum. Foto: NIMH

Eigenlijk ging dat zo door tot de morgen van de 10e mei. “Om een uur of drie ’s ochtends kwam sergeant De Vries aanzetten”, vertelt Kooijman, “en hij stelde voor de afscheiding tot de spoorbrug op de oostoever af te sluiten, want je hoorde een hoop knallen en waar ze nou mee bezig waren, wist hij niet.” Achteraf begreep Kooijman dat dit de grenstroepen waren, die bomen opbliezen zodat die als versperring voor de naderende Duitse troepen over de weg zouden vallen.

Mannen in spoorwegkleding

Kooijman legt uit dat ze de afsluiting, een soort grote, stalen schutting, niet helemaal dicht konden doen omdat ze anders helemaal geen zicht meer hadden op wat er vanuit het oosten op hen afkwam. “We hadden er dus een opening tussen gehouden en daar zat de derde man van ons.” Ze waren met drie korporaals en een sergeant en beschikten over een telefoonverbinding met de westoever toen ze plotseling een groep mannen in spoorwegkleding op hen af zagen komen. “Wij lieten ze halt houden op zo’n 30, 40 meter. Toen liet de sergeant er eentje naar binnen komen, die had een legitimatiebewijs van de Nederlandse Spoorwegen en dat was gewoon ondertekend. Langs de grens kon je geen verschil horen tussen het Nederlands dialect en het Duits dialect en die daar kwamen, spraken ook een beetje dialect, zal ik maar zeggen.”

Bij Kooijman en zijn groep was echter ook ‘een spoorman’ en die

verklaarde bij het nakijken van de papieren van deze groep spoorwegarbeiders dat hij de plek waar deze spoorwegarbeiders meenden heen te moeten gaan helemaal niet kende. Dit gebeurde echter in het hok van de NS waar de telefoon stond en waar de sergeant was. Kooijman en collega korporaal Touw hielden met hun karabijnen de rest van de groep in de gaten. “Vanuit de achterste rij stapten er twee uit, alle twee tegelijk, ze waren goed getraind”, vertelt Kooijman, “en het was ineens aanleggen. Nou voordat wij met pistool of karabijn konden..., toen was het al gebeurd. **Touw, die naast me stond, ging direct tegen de vlakke en die is dan ook gesneuveld daar.** In het hokje werd ook geschoten en Jongkind en sergeant De Vries zijn alle twee ook gewond geraakt.” Kooijman vertelt over deze schokkende ogenblikken waarbij hij zelf ook onmiddellijk geraakt werd. “Ik wist niet dat ik gewond was. Ik kreeg een klap. Want je voelt het niet, alleen, ik werd wel erg benauwd. Dat moest ook wel, want mijn rechterlong liep vol bloed en waar bloed zit, kan geen lucht zitten.”

Leden van het Duitse overvalscommando zetten hem ondanks zijn verwonding op zijn benen en drukten hem een tang in de handen. Volgens Kooijman wisten ze precies waar ze moesten zijn, want ze dwongen hem de brug op te lopen, voorop, over het zuidelijke looppadje, naar een plek waar ze bij de leidingen naar de springladingen konden komen. Ze dwongen Kooijman eerst de lei-

dingen door te knippen en toen het hem niet lukte, probeerden ze het zelf. De oorspronkelijke losse leidingen waren echter vlak daarvoor vervangen door een systeem waarmee ze door metalen buizen werden geleid. Vervolgens trachtten ze met Kooijman als een soort schild voorop de westoever te bereiken.

"Ik liep en even later vond ik mezelf terug tussen de rails in het grind op de spoorbielzen en werd ik overeind geholpen. Hoe ik daar gekomen ben, dat weet ik niet", vertelt Kooijman na al die jaren met rustige stem. "Dat moet wel door de luchtdruk van de explosie geweest zijn, want diegene die achter mij liep, is er niet over gekomen." 'Nou, hoe kom jij hier ineens?', kreeg hij te horen toen hij gevonden werd door de Nederlandse troepen. 'Je bent de enige.' Later zou blijken dat ook korporaal Jongkind en sergeant De Vries het ondanks hun verwondingen overleefd hadden.

"Toen hebben ze me naar Buggenum gebracht", vervolgt Kooijman en hij vertelt hoe hij, omdat hij steeds het bewustzijn verloor en van de fiets afviel, op de stang werd gezet en klem werd gehouden door de bestuurder. Hij had ondertussen voor langere tijd het bewustzijn verloren. Van Buggenum ging het naar Haalen, maar dat alles weet Kooijman alleen omdat zijn moeder een pakje had gekregen met wat persoonlijke eigendommen en het bericht dat hij in het huis van de afzenders werd verpleegd. Zijn moeder had echter ook te horen gekregen dat hij vermist werd.

Schimmige tijd

Er volgde in alle verwarring van die periode een schimmige tijd voor Kooijman. Hij vermoedt dat hij ook

Cornelis Kooijman als militair, staand meest rechts. Foto: privécollectie Cornelis Kooijman

nog in een klooster verpleegd is, maar in de schemerzone waar hij toen door zijn verwondingen verkeerde, leidde hij dat alleen af aan de kappen van de nonnen en hun ruisende rokken. Hij kwam daar op een gegeven moment bij, toen het, na alle rumoer van de voorgaande periode, ineens heel erg stil was. Hij merkte op dat hij alleen was. Hij dacht dat hij dan ook wel gehaald zou worden, want zelf kon hij niet lopen. Totdat hij te horen kreeg van iemand van wie hij later dacht dat het een non in de deuropening was: 'Hier ligt nog iemand.' Vanuit de gang werd toen geroepen: 'Ja, laat die maar liggen, want die haalt het toch niet.' Kooijman vervolgt met gevoel voor understatement: "Je zult mij nooit horen vloeken, maar ik heb toen wel gevloekt." De non schrok ervan en

hij wist op de een of andere manier slechts gekleed in een broek naar buiten te komen. "Toen hoorde ik daar iemand zeggen: 'Laat hem maar lopen, ik zorg wel verder voor hem.'"

Kooijman vermoedt dat dit mensen van zijn groep waren. Kooijman kwam uiteindelijk in het Militair Hospitaal in Utrecht terecht en zou wel degelijk van zijn verwondingen herstellen. Hierdoor kon hij aan het eind van de oorlog ook weer actief worden en hij kreeg werk bij de spoorwegen. Na de spoorwegstaking moest hij onderduiken en kon hij zich aansluiten bij het verzet en vervolgens bij de Binnenlandse Strijdkrachten.

Waarschuwen

Nog vraagt Kooijman zich af of ze niet beter gewaarschuwd hadden kunnen worden. "Wij wisten niets. Je staat daar gewoon een stelletje spoorwegaanpakkers onder schot te houden." Ook Loe de Jong zou later in deel 2, *Neutraal*, van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* oordelen dat ondanks alle waarschuwingen de commandant van de Peeldivisie en de commandant van het Derde Legerkorps hierin verzaakten. Later heeft Kooijman getracht te ontwaren wat er precies gebeurd is. Dat het een en al verwarring was, zou jaren later ook blijken toen Kooijman de pensioengerechtigde leeftijd bereikte. Alhoewel hij wel met wachtgeld het Militair Hospitaal in Utrecht verliet, bleek dat hij bij Defensie nog steeds als vermist geregistreerd stond. Kooijman kan er nu hartelijk om lachen. Toen hij in het ziekenhuis herstelde, zei een verpleegster al tegen hem: 'Mensen die dit overleven, worden oud.' "En nou, ik ben nu 95." Kooijman trouwde in 1948, kreeg twee kinderen en is tot zijn pensioen bij de spoorwegen blijven werken. ●